

Visn. Lviv. Univ., Ser. Zhurn. 2025: 57; 152–163 • DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vjo.2025.57.13299>

УДК [378.4.011.3-052:070]:811.111'255:001.891

ПЕРЕКЛАД НАУКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ З ЖУРНАЛІСТИКИ ЯК РІЗНОВИД НАУКОВОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ-ЖУРНАЛІСТІВ

Мар'ян Житарюк

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Генерала Чупринки, 49, 79044, Львів, Україна,*

e-mail: maryan.zhytaryuk@lnu.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0002-5690-5701>

У публікації йдеться про одну з форм організації наукової роботи для студентів факультету журналістики, зокрема на кафедрі зарубіжної преси та інформації Львівського національного університету імені Івана Франка. Маємо на увазі опрацювання нової англомовної літератури, її адаптацію і переклад українською мовою. У межах лабораторних занять з курсу «Журналістська майстерність» студенти третього курсу ОПП Журналістика (Уляна Феняк, Олеся Згоранець, Олег Дерев'янка, Богдан Сапелкін, Дар'я Кірвас та Юлія Буричка) переклали книжку Матс Екстрем та Маріанни Патрони «Авторитарний популізм і виклики новинної журналістики. Дискурсивний підхід» (2024, Лондон, 186 с.)¹. Студентка першого курсу ОПП «Міжнародна журналістика» Анна Філімонова в рамках вивчення дисципліни «Основи міжнародної журналістики» переклала статтю «До експериментального розуміння журналістики: дослідження на основі мистецтва для журналістикознавства» (автори – Сандер Хьолсгенс, Саскія де Вільдт та Тамара Вітшге)².

Ключові слова: наукова робота студентів, наукова робота викладача, новинна журналістика, нова англомовна література з журналістики, авторитарний популізм в медіа, експериментальне розуміння журналістики через мистецтво.

Постановка проблеми

Традиційно в навчальних планах з журналістики для виконання умов освітньої програми бакалавра (240 кредитів) були передбачені такі дисципліни (назви умовні): «Основи наукових досліджень», «Основи бібліографії», «Курсова робота», «Курсовий

¹ Ekström, Mats, Patrona, Marianna (2024). *Authoritarian Populism and the Challenges for News Journalism. A Discourse Approach*. Edition 1st Edition. First Published 2024. eBook Published 29 August 2024. Pub. Location London, Imprint Routledge, pages 186, ISBN 9781003390152, <https://doi.org/10.4324/9781003390152>

² Hölsgens, Sander, de Wildt, Saskia & Witschge, Tamara (2020). «Towards an Experientialist Understanding of Journalism: Exploring Arts-based Research for Journalism Studies». *Journalism Studies. Volume 21, Issue 7: Meeting a Digital Demand: Advancing Methodological Knowledge in Journalism Studies*. P. 928-946. Published online: 13 May 2020. <https://doi.org/10.1080/1461670X.2019.1703121>

проект», «Кваліфікаційна робота». Це було логічно і правильно, по-перше, до появи Стандарту вищої освіти з журналістики першого (бакалаврського) рівня³, по-друге, до масового використання інструментів штучного інтелекту для продукування й генерування текстів, які частина недобросовісних здобувачів охоче приписувала собі та фактично унеможлиблювала справедливе оцінювання.

У розділі VI «Форми атестації здобувачів вищої освіти» Стандарту чітко зазначено, що кваліфікаційна робота «являє собою виготовлений інформаційний продукт або проект інформаційної акції чи інформаційну акцію, до яких додають пояснювальну записку», «...не повинна містити академічного плагіату, фабрикації та фальсифікації». Тут ніде не зазначено, що йдеться про наукову роботу, як було раніше! Спершу це було дивно, однак Стандарт потрібно виконувати. Постає питання: як бути з науковою роботою зі студентами? Чи не нівелює такий підхід академічні вимоги? Почали аналізувати тексти курсових робіт, які передбачені як наукові роботи, і з'ясували, що й тут багато проблем. Попри старання, ретельність, сумлінність і фаховість окремих здобувачів, чимало робіт однотипні, без наукової цінності, з фрагментами з авторефератів, зокрема, довжелезними і типовими «іконостасами» універсальних дослідників... Значною мірою – це профанування наукової роботи. Отже, чи всі майбутні журналісти мусять бути науковцями? Як бути з тими, хто справді має наукові задатки і хотів би щось важливе для професійного зростання зробити якісно?

У відповідь на ці питання, робоча група ОПП Міжнародна журналістика працювала перелік освітніх компонентів, де ми відійшли від попередньої практики. Тепер здобувачі вищої освіти не мають «Основ наукових досліджень» та «Курсової роботи»⁴. Ці дисципліни замінено на медіаландшафти певних країн, на іноземну мову. А студентам, які хочуть займатися наукою, мають до цього задатки, запропоновано роботу в наукових гуртках, у межах навчальних дисциплін сформульовано завдання опрацьовувати сучасну англomовну (чи іншими мовами) навчальну і наукову літературу.

Попри те, що цей підхід вперше запущено в поточному навчальному році (2024-2025), уже є певні результати. Студентка першого курсу ОПП Міжнародна журналістика Анна Філімонова в рамках вивчення дисципліни «Основи міжнародної журналістики» переклала статтю «До експериментального розуміння журналістики: дослідження на основі мистецтва для журналістикознавства» (автори – Сандер Хьолсгенс, Саскія де Вілдт та Тамара Вітшге)⁵. Її переклад розміщено в розділі «Дослідження» на сторінці кафедри зарубіжної преси та інформації⁶. До слова, під керівництвом доцентки Ольги Квасниці, за роботу «Прокляття влади: як лиходії Шекспіра відображають падіння великих лідерів» Анна здобула друге місце у Все-

³ <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/061-Zhurnalistyka-bakalavr.28.07-1.pdf>

⁴ <https://journ.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/09/OPP-Mizhn-zhurn-2024-B-sayt.pdf>. С. 13-17.

⁵ Hölsgens, Sander, de Wildt, Saskia & Witschge, Tamara (2020). «Towards an Experientialist Understanding of Journalism: Exploring Arts-based Research for Journalism Studies». *Journalism Studies. Volume 21, Issue 7: Meeting a Digital Demand: Advancing Methodological Knowledge in Journalism Studies*. P. 928-946. Published online: 13 May 2020. <https://doi.org/10.1080/1461670X.2019.1703121>

⁶ https://journ.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2014/11/Do_eksperymentalnoho_rozuminnia_zhurnalistyky_09-2024.pdf

українському шекспірівському конкурсі студентських дослідницьких і креативних проєктів імені Віталія Кейса (результати оголошено в січні 2025 р.)⁷. Такі успіхи не випадкові, і такі студенти мають не тільки журналістське, а й наукове майбутнє. Тому їх треба всіляко підтримувати.

Інший приклад – переклад книжки Матс Екстрем та Маріанни Патрони «Авторитарний популізм і виклики новинної журналістики. Дискурсивний підхід» (2024, Лондон, 186 с.), який зробили Уляна Феняк, Олеся Згоранець, Олег Дерев'янка, Богдан Сапелкін, Дар'я Кірвас та Юлія Буричка⁸.

Аналіз останніх досліджень та публікацій

До уваги взято цитований вище Стандарт вищої освіти з журналістики першого (бакалаврського) рівня, ОПП Журналістика⁹ й ОПП Міжнародна журналістика¹⁰, навчальні плани до цих ОПП у Львівському національному університеті імені Івана Франка¹¹.

У процесі напрацювань нової англomовної літератури, яка могла б зацікавити здобувачів та викладачів, ми звернули увагу на такі позиції:

Innovations in Journalism. Comparative Research in Five European Countries (2024). Edited by Klaus Meier, Jose A. García-Avilés, Andy Kaltenbrunner, Colin Porlezza, Vinzenz Wyss, Renée Lugschitz, Korbinian Klinghardt. Edition 1st Edition. First Published 2024. eBook Published 25 April 2024. Subjects Area Studies, Arts, Communication Studies, Humanities. OA Funder Catholic University of Eichstaett-Ingolstadt. Pub. Location London. 326 p., eBook ISBN 9781032630410, <https://doi.org/10.4324/9781032630410>.

Інновації в журналістиці. Порівняльні дослідження в п'яти європейських країнах (2024). За редакцією Клауса Майєра, Хосе А. Гарсія-Авілеса, Енді Кальтенбрунера, Коліна Порлецца, Вінченза Вісса, Рене Лугшица, Корбініана Клінгхардта. Видання 1-е. Вперше опубліковано у 2024 р. Електронна книга опублікована 25 квітня 2024 р. Фондатор Католицького університету Айхштетт-Інгольштадт. Лондон, 326 с., електронна книга ISBN 9781032630410, <https://doi.org/10.4324/9781032630410>

Ekström, Mats, Patrona, Marianna (2024). *Authoritarian Populism and the Challenges for News Journalism. A Discourse Approach*. Edition 1st Edition. First Published 2024. eBook Published 29 August 2024. Pub. Location London, Imprint Routledge, pages 186, eBook ISBN 9781003390152, <https://doi.org/10.4324/9781003390152>

Екстрем, Матс, Патрона, Маріанна (2024). *Авторитарний популізм і виклики в новинній журналістиці. Дискурсивний підхід*. Видання 1-е. Електронна книга опублікована 29 серпня 2024 р. Лондон, Routledge, 186 с. ISBN електронної книги 9781003390152, <https://doi.org/10.4324/9781003390152>

Media Tactics in the Long Twentieth Century (2024). Edited By Marie Cronqvist, Fredrik Mohammadi Norén, Emil Stjernholm. Edition 1st Edition. First Published 2024.

⁷ Переможець Всеукраїнського шекспірівського конкурсу. <https://journ.lnu.edu.ua/news/peremozhets-vseukrainskoho-shekspirivskoho-konkursu>

⁸ Готуємо до публікації на сторінці кафедри зарубіжної преси та інформації у розділі «Дослідження»: <https://journ.lnu.edu.ua/departament/kafedra-zarubizhnoji-presy-ta-informatsiji>

⁹ <https://journ.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/09/OPP-ZHurnalistyka-bakalavr-2024-.pdf>

¹⁰ <https://journ.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/09/OPP-Mizhn-zhurn-2024-B-sayt.pdf>

¹¹ <https://journ.lnu.edu.ua/academics/bachelor> : https://journ.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/09/2024_Navchalnyy_plan_bakalavry_denna_forma.pdf; https://journ.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/09/2024_Navchalnyy_plan_bakalavry_mizhnarodna_denna_forma.pdf

eBook Published 8 August 2024. Pub. Location New York, Imprint Routledge, Pages 286, eBook ISBN 9781032618326, <https://doi.org/10.4324/9781032618326>

Тактика медіа у довгому XX столітті (2024). За редакцією Марі Кронквіст, Фредрік Мохаммаді Норен, Еміль Стернгольм. Видання 1-е. Електронна книга опублікована 8 серпня 2024 р., Нью-Йорк, Routledge, 286 с., ISBN електронної книги 9781032618326, <https://doi.org/10.4324/9781032618326>

The Global Journalist in the 21st Century (2012). Edited By David H. Weaver, Lars Willnat Copyright, 1st Edition, Published June 14, 2012 by Routledge, 596 Pages. <https://www.routledge.com/The-Global-Journalist-in-the-21st-Century/Weaver-Willnat/p/book/9780415885768?srsId=AfmBOorRhJg79krfXT77Ex1DIpt8mZCE6cMmTuDOWjI6X9KBtufQfTU>

Глобальний журналіст у 21 столітті (2012). За редакцією Девіда Х. Уівера, Ларса Вілната, 1-е видання, опубліковано 14 червня 2012 року Routledge, 596 с.

Zamith, Rodrigo (2022). *The International Journalism Handbook*. 1st Ed., Amherst, Massachusetts, Copyright Year: 2022. Publisher: University of Massachusetts Amherst Libraries, Language: English. <https://open.umn.edu/opentextbooks/textbooks/1228>

Заміт, Родріго (2022). *Довідник з міжнародної журналістики (кишенькова книга міжнародного журналіста)*, 1-е видання, Амхерст, Массачусетс, Бібліотека Массачусетського Амхерстського університету.

McBride, Wendy L. (2023). *Sourcing, summarizing, and synthesizing: Skills for effective research writing*. Publisher: University of Arkansas. Language: English. <https://open.umn.edu/opentextbooks/textbooks/sourcing-summarizing-and-synthesizing-skills-for-effective-research-writing>

Венді Л. Макбрайд, Венді Л. (2023). *Пошук джерел, підсумовування та синтезування: навички ефективного написання досліджень (навички для ефективного написання розслідувальних текстів)*. Університет Арканзасу, англійською.

Harrop, Jennie A. (2018). *The Simple Math of Writing Well: Writing for the 21st Century*, George Fox University, ISBN 13: 9780999829202, Publisher: George Fox University Library, Language: English/ <https://open.umn.edu/opentextbooks/textbooks/the-simple-math-of-writing-well-writing-for-the-21st-century>

Харроп, А. Дженні (2018). *Простий шлях, щоб добре писати у 21 столітті*, Університет Джорджа Фокса, ISBN 13: 9780999829202, англійською.

Наші студенти обрали для вивчення і перекладу книжку про авторитарний популізм.

Методологічна основа дослідження

Застосовано наукові методи інформаційного пошуку (пошук документів, тексту), наукової систематизації зібраного матеріалу (формування переліків книг), методи перекладу наукового тексту, узагальнення та концептуалізації.

Виклад основного матеріалу дослідження

У цій частині пропонуємо ознайомитися із фрагментами перекладу наших студентів.

Анна Філімонова, переклад статті: Sander Hölsgens, Saskia de Wildt & Tamara Witschge. Towards an Experientialist Understanding of Journalism: Exploring Arts-based Research for Journalism Studies. Pages 928-946. Published online: 13 May 2020. <https://doi.org/10.1080/1461670X.2019.1703121>

Трансформації в журналістиці

В академічних колах було висунуто чимало закликів змінити підхід до визначення та дослідження журналістики (див., наприклад, Wahl-Jorgensen, 2009; Anderson, 2011). Вони пропонують додаткові способи концептуалізації журналістики з наукового погляду (див. також різні внески до Sage Handbook of Digital Journalism (Witschge та ін., 2016)). Це були важливі та пізнавальні доповнення, до яких ми прагнемо долучитися, зосередивши увагу на перспективах і досвіді творців. Таким чином, ми прагнемо висвітлити підхід, який уможлиблює:

Розуміння журналістики поза межами наявних нормативних рамок

Натхнені теорією практики (Witschge і Harbers, 2018), ми визнаємо, що журналістика – це як дискурс, так і набір дій; і те, що ми розуміємо під журналістикою, постійно змінюється. Питання про те, хто є журналістом, джерелом, об'єктом або аудиторією, стає ще менш очевидним з огляду на партисипативні практики, які дедалі більше включають непрофесіоналів у процеси виробництва. Замість того, щоб визначати це наперед, ми хочемо звернути увагу на різноманіття та множинність, які є в цій сфері.

Включення начебто протилежних цінностей та практик

Журналісти – це важливі, але водночас суперечливі виробники знань, оскільки багато хто з них не просто намагається відображати суспільство, а й прагне змінити його (Gyldensted, 2015). Попередні класифікації медіапрактик намагалися зрозуміти ці практики через бінарні протилежності: об'єктивне проти суб'єктивного; художня вигадка проти документальності; журналістика проти мистецтва або активізму (див., наприклад, Wagemans, Witschge і Harbers, 2018). Визнаючи, що процеси створення медіа виходять за межі таких теоретичних рамок і класифікацій, ми прагнемо зробити внесок у дослідницькі підходи, теорії та словники, які дають змогу це відобразити. Визнаючи, що медіаполе характеризується гібридністю, «розбіжністю» та хаотичністю (Witschge та ін., 2019), ми наводимо приклади того, як досліджувати це, враховуючи «багатство та складність» (Knowles і Cole, 2008, с. 6) журналістських практик.

Дослідження досвідного виміру практик

Розглядаючи журналістику як складну і таку, що містить суперечності та дисонанси, ми прагнемо надати розуміння процесів створення, яке відповідає досвіду самих творців. Експериментальний підхід (як творці сприймають процес створення?) надає уявлення про «почуття, естетичні переживання й моральні практики» (Lakoff і Johnson, 2003, с. 193).

Знання зсередини

Визнаючи та приймаючи потребу в досвідному знанні (Wagemans і Witschge, 2019), ми досліджуємо способи, як отримати знання тих, кого ми вивчаємо, таким чином, щоб їхні інсайти та запити до знання були в центрі дослідження, а не додатком до нього. Включаючи «практиків як партнерів у створенні знання» (Bradbury-Huang, цит. за Wagemans і Witschge, 2019, с. 214), ми свідомо позиціонуємо та розглядаємо тих, хто бере участь у процесі створення, як партнерів, а не як «простих» учасників дослідження.

Як зазначають Lewis і Zamith (2017, с. 111), «важкість [полягає в] (...) розумінні того, що таке журналістика». Щоб подолати цю складність, ми пропонуємо методологію, яка дає нам змогу розширити наші перспективи, включаючи творчість, різноманіття та сумніви (Costera Meijer, 2016).

Три основні характеристики досліджень, заснованих на мистецтві, роблять їх особливо корисними для журналістських студій:

Партисипативність

Ці методи дозволяють глибинне, «знизу догори» розуміння журналістської професії. Дослідження, засновані на мистецтві, прагнуть інклюзивності, відображаючи різноманітність культурного та соціополітичного ландшафту. Вони дозволяють «вивчати разом із людьми, а не проводити їхнє дослідження» (Ingold 2018, с. 11), що дає змогу залучати різні перспективи.

Дослідження досвіду

Мистецькі форми дослідження, як-от творче письмо, кінематографія або виконавські мистецтва, дають змогу розповідати нові історії, що базуються на переживаннях (див. також Archetti 2017). Такі методи спрямовані на знання, які є практичними, тактильними та втіленими.

Запрошення до інтерпретації

Результати досліджень, заснованих на мистецтві, виходять за межі академічних публікацій. Вони можуть включати створення фільмів, театральних вистав, малюнків, інсталяцій та інших художніх форм. Значення і знання здатні як творити результати, так і бути інтерпретованими аудиторією (Shields і Penn 2016)¹².

Ось думки з книжки *Innovations in Journalism. Comparative Research in Five European Countries (2024)*. Edited by Klaus Meier, Jose A. García-Avilés, Andy Kaltenbrunner, Colin Porlezza, Vinzenz Wyss, Renée Lugschitz, Korbinian Klinghardt. Edition 1st Edition. First Published 2024. eBook Published 25 April 2024. Subjects Area Studies, Arts, Communication Studies, Humanities. OA Funder Catholic University of Eichstaett-Ingolstadt. Pub. Location London. 326 p., eBook ISBN 9781032630410, <https://doi.org/10.4324/9781032630410>

¹² Повний текст українською: https://journ.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2014/11/Doksperymentalnoho_rozuminnia_zhurnalistyky_09-2024.pdf

- Книжка складається з чотирьох частин і містить дев'ять розділів:
- *Новинний дискурс як об'єкт дослідження;*
 - *Порушення журналістського авторитету та інституціолізованих відносин у політичних інтерв'ю;*
 - *Дискурс альтернативних новин: між фактографією та політичною пропагандою.*
 - *Стилі популістських політичних виступів;*
 - *Повідомлення про невимовне: авторитарні провокації та їхня реконтекстуалізація в новинах;*
 - *Медіа-популізм і конструювання «народу» в інтерв'ю політичних новин;*
 - *Нормалізація ультраправої політики в звичайних новинах та політичних інтерв'ю;*
 - *Політика страху в політичних виступах і висвітленні новин;*
 - *У вирі авторитарного популізму: новинний дискурс і виклики для журналістики.*

Студенти **Уляна Феняк, Олеся Згоранець, Олег Дерев'янка, Богдан Сапелкін, Дар'я Кірвас та Юлія Буричка** розподілили між собою приблизно рівнозначні частини і зробили переклад. Для уявлення про їхню роботу подаємо окремий фрагмент з першого розділу¹³.

«Перегляд нейтралізму»

Неупередженість є діахронічним нормативним принципом професійних новин: «Новинна журналістика шукає легітимності, відволікаючи увагу від журналістики як діяльності, що створює, інтерпретує та аргументує» (Ekström, 2002: 278). Авторська позиція та наведення аргументів на підтримку чи проти політичних поглядів, платформ і кандидатів мають бути прозорими лише в піджанрі новин – редакційних статтях та статтях думок.

Відповідно, розгортання стратегій, які захищають видимість нейтралітету журналіста, є основною темою в аналітичній літературі про інтерв'ю в новинах (Клейман і Херитидж, 2002). Серед цих стратегій дизайн запитання інтерв'юера є головним ресурсом для втілення формально нейтральної чи нейтралістської позиції (там само).

За останні три десятиліття межі нейтралізму були суттєво розширені. З початку 1990-х років дослідники повідомили про зміну колишніх «м'якших» практик інтерв'ю суспільного мовлення до більш бойових форм інтерв'ю (Hutchby, 2021, 2011; Patrona, 2006, 2009, 2011). Однак журналісти все ще захищають себе від звинувачень в упередженості, стратегічно приєднуючись до громадськості, коли опитують офіційних політиків. Таким чином, дотримання позиції «народної трибуни» в політичних інтерв'ю є дискурсивним ресурсом для підтримки легітимності агресивної журналістики (Clayman, 2002). Проте дизайн запитань журналістів також є засобом для впровадження та поширення популістської позиції (див. Розділ 6).

Ключовим питанням у цій книзі є релевантність парадигми неупередженості в рутинному виборі мови та редакторських рішеннях під час репортажів про авторитарних популістів. Чи журналістський нейтралізм моделі репортажів «він сказав/

¹³ Екстрем, Матс, Патрона, Маріанна (2024). *Авторитарний популізм і виклики в новинній журналістиці. Дискурсивний підхід*. Видання 1-е. Переклад: Уляна Феняк, Олеся Згоранець, Олег Дерев'янка, Богдан Сапелкін, Дар'я Кірвас та Юлія Буричка. Рукопис: особистий архів автора.

вона сказала» все ще є адекватним чи ефективним у боротьбі зі стратегіями крайніх правих у сучасному медіа-просторі, глибоко ураженому зростанням авторитарного популізму? Це питання є проблемним в контексті репрезентації даних і тематичних досліджень журналістського новинного дискурсу в різних країнах, намагаючись надати орієнтовну відповідь та рекомендації для більш критично свідомої журналістики в заключному розділі (див. Розділ 9).

Конструкції популізму в громадській пресі: журналісти і метамова

Ключовою властивістю зв'язку медіа-політика щодо популізму є те, що агенти обох інституцій поділяють і заперечують паралельні претензії на популярність і громадське представництво (див. Higgins, 2017). Цей розділ є відправною точкою для ілюстрації парадоксів, з якими стикається журналістика в її контакт з авторитарним популізмом. Ці парадокси охоплюють не лише суперечливі позиції новинної журналістики щодо ультраправого популізму, водночас відверто критичні й викривальні, але й, як ми побачимо в наступних розділах, періодичне й некритичне відтворення популістських дискурсів, світогляди та установки в рутинних дискурсивних практиках і репрезентаціях новин.

У цьому розділі буде продемонстровано головний парадокс (і для) журналістики, який полягає у відсутності критичного осмислення власних журналістських практик через часто виключення медіа з редакційної критики політичного популізму, його механізмів, стилів комунікації та наслідків.

Ми починаємо наше дослідження цих питань із запитання, як журналісти позиціонують себе щодо популізму як політичного явища у важливий момент для зростання популістської політики в Європі. У 2017 році Кембриджський словник визнав «популізм» «словом року». Це не дивно, враховуючи рівень уваги медіа до популізму як політичного явища в той період: референдум про Brexit відбувся в червні 2016 року; Трамп офіційно вступив на посаду в січні 2017 року; того ж року відбулися вибори по всій Європі, а 2018-го – в Угорщині та Швеції, де набирали сили ультраправі популістські партії.

Головно зосереджуючись на практиках висвітлення новин (Bale та ін., 2011; Natakka та Herkman, 2021; Herkman, 2016b), попередні дослідження приділяли менше уваги тому, як популізм представлений у журналістиці, заснований на думці, а саме в жанрі, який забезпечує платформу для дебатів і коментарів. Карлсон та ін. (2021: 132-143) критично досліджують редакційні статті як «метадискурсивні артефакти» (132), щоб аргументувати постійну актуальність журналістики проти зростання авторитарного популізму та антижурналістських настроїв. Загалом термін «популізм» дуже суперечливий. Як правило, це нав'язується ззовні, а не приписується самому собі, як частина побудови політичної ідентичності.

Нижче ми пропонуємо порівняльний аналіз того, як популізм (правий, лівий або обидва) був сконструйований і введений у дію в корпусі статей чотирьох різних європейських країн у 2017 році, що стосується пояснень, оцінки та позиції щодо популізму, а також приписування популізму конкретним політичним акторам і партіям (Thornborrow et al., 2021). Ми перевіряємо, наскільки ці позиції поділяються чи ні в різних європейських газетах, і виявляємо міжкультурні відмінності в концептуалізації та атрибуції популізму.

Аналіз надає переконливі докази існування спільної метамови, яка однаково висловлює критичну позицію щодо політичного популізму. Проте, незважаючи на

спільні властивості, ця метамова приписує популізм різним політичним акторам, практикам і політикам – усередині країни та за кордоном. Щоб дослідити ці питання, ми визначили первинні семантичні поля та метафоричні репрезентації, пов'язані зі словами популізм і популіст, а також приписування популізму політичним діячам, політикам і практикам в громадській пресі Франції, Греції, Швеції та Великобританії.

Журналістика громадської думки як «метажанр»

Публічні статті та редакційні статті – це простір опосередкованого публічного дискурсу, де журналісти та інші публічні діячі (офіційні особи, академічні автори) вибудовують авторитетні культурні позиції щодо політичних і соціальних питань завдяки мобілізації символічного капіталу (Bourdieu, 1991), а саме їхній престиж, визнання та соціальний вплив.

Вони також встановлюють, яке місце займають газети в соціокультурному середовищі та як вони ставляться до поточних дебатів на політичній сцені. Мета-дискурс – це «дискурс про дискурс», а саме «термін для саморефлексивних висловлювань, які використовуються для обговорення інтеракційних значень у тексті та допомоги автору (чи оратору) висловити свій погляд та зацікавити читачів як членів конкретної спільноти» (Hyland, 2005: 37). Оскільки присутність і позиція автора постійно наявні в цьому піджанрі новин, громадська преса претендує на встановлення міжособистісного зв'язку між авторами та читачами.

Відібрані видання широко репрезентували ліберальну/праву та лівоцентристську національну пресу в кожній країні: у Франції це щоденні газети Le Figaro (LF) і Le Monde (LM), а у Великобританії The Telegraph (TT) і The Guardian (TG). Шведськими газетами були лівий незалежний/ соціал-демократичний таблоїд Aftonbladet (AB) і правоцентристська, незалежна/ ліберальна Dagens Nyheter (DN), найтиражніша щоденна газета Швеції. З Греції було відібрано три видання: І KATHIMERINI (IK), щоденна газета ліберального правоцентристського спрямування, а також лівоцентристська газета TA NEA (TN) і TO VIMA (TV), обидві належать одній медіагрупі, і обидві були найбільш продаваними національними газетами протягом десятиліть.

Наша мета полягала в тому, щоб ідентифікувати: а) найбільш помітні категорії значення (семантичні поля), а також атрибуцію дій (шаблони перехідності) для популізму/ істів, знайдені в узгоджених даних із чотирьох досліджених країн, і б) найпоширеніші метафоричні уявлення про популізм, оціночні функції, які вони виконують, і наскільки ці функції поділяються чи ні в різних національних і культурних контекстах у публікаціях 2017 року».

Усього близько 200 с. формату А4. Після додаткового опрацювання з нашого боку ми хочемо цю роботу оприлюднити на сторінці кафедри зарубіжної преси та інформації, щоб уможливити прочитання й опрацювання книжки для всіх зацікавлених.

Результати і перспективи подальших досліджень обговорення

Студенти різних курсів загалом впоралися з доволі складним завданням з перекладу наукової літератури з журналістики. І здобувачі вищої освіти, і викладачі можуть використовувати цей різновид наукової роботи студентів-журналістів у подальшій практиці, а результати – вдосконалювати і поширювати. Водночас запропонований підхід не єдиний, який вартий уваги. Також важливо готувати студентів на наукових форумах, їхні виступи і повідомлення – до наукових студентських збірників та олімпіад.

Висновок

Описані приклади засвідчують, що на факультеті журналістики чимало здібних і виконавських, розумних і талановитих здобувачів вищої освіти. Якщо їх правильно зацікавити і мотивувати, наприклад, додатковими балами, результат буде позитивний і корисний для інших, без привласнення чужих текстів у вигляді нібито наукових робіт. Тому, вважаємо, таку практику можна застосовувати ширше в межах освітніх програм з журналістики Франкового університету та на аналогічних освітніх програмах в інших вищих навчальних закладах.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Ekström, Mats, Patrona, Marianna (2024). *Authoritarian Populism and the Challenges for News Journalism. A Discourse Approach*. Edition 1st Edition. First Published 2024. eBook Published 29 August 2024. Pub. Location London, Imprint Routledge, pages 186, ISBN 9781003390152, <https://doi.org/10.4324/9781003390152>
2. Hölsgens, Sander, de Wildt, Saskia & Witschge, Tamara (2020). «Towards an Experientialist Understanding of Journalism: Exploring Arts-based Research for Journalism Studies». *Journalism Studies. Volume 21, Issue 7: Meeting a Digital Demand: Advancing Methodological Knowledge in Journalism Studies*. P. 928-946. Published online: 13 May 2020. <https://doi.org/10.1080/1461670X.2019.1703121>
3. Екстрем, Матс, Патрона, Маріанна (2024). *Авторитарний популізм і виклики в новинній журналістиці. Дискурсивний підхід*. Видання 1-е. Переклад: Уляна Феняк, Олеся Згоранець, Олег Дерев'янка, Богдан Сапелкін, Дар'я Кірвас та Юлія Буричка. Рукопис: особистий архів М. Житарюка.
4. Навчальний план підготовки бакалавра з галузі знань 06 за спеціальністю 061 – Журналістика ОПП Журналістика (2024). https://journ.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/09/2024_Navchalnyy_plan_bakalavry_denna_forma.pdf
5. Навчальний план підготовки бакалавра з галузі знань 06 за спеціальністю 061 – Журналістика ОПП Міжнародна журналістика (2024). https://journ.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/09/2024_Navchalnyy_plan_bakalavry_mizhnarodna_denna_forma.pdf
6. ОПП Журналістика (2024). ЛНУ ім. І. Франка. <https://journ.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/09/OPP-ZHurnalistyka-bakalavr-2024-.pdf>
7. ОПП Міжнародна журналістика (2024). ЛНУ ім. І. Франка. <https://journ.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/09/OPP-Mizhn-zhurn-2024-B-sayt.pdf>
8. Переможець Всеукраїнського шекспірівського конкурсу (2025). Сторінка факультету журналістики ЛНУ ім. І. Франка. <https://journ.lnu.edu.ua/news/peremozhets-vseukrainskoho-shekspirivskoho-konkursu>
9. Стандарт вищої освіти першого (бакалаврського) рівня. Спеціальність 061 – Журналістика (2019). Наказ Міністерства освіти і науки України 20.06.2019 р. № 864. <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/061-Zhurnalistyka-bakalavr.28.07-1.pdf>
10. Сторінка кафедри зарубіжної преси та інформації ЛНУ ім. І. Франка <https://journ.lnu.edu.ua/departament/kafedra-zarubizhnoji-presy-ta-informatsiji>
11. Хьолсгенс, Сандер, де Вілдт, Саскія де і Вітшге, Тамара (2024). До експериментального розуміння журналістики: дослідження на основі мистецтва для журна-

лістикознавства. Переклад Анни Філімонової. https://journ.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2014/11/Do_eksperymentalnoho_rozuminnia_zhurnalistyky_09-2024.pdf

REFERENCES

1. Ekström, Mats, Patrona, Marianna (2024). *Authoritarian Populism and the Challenges for News Journalism. A Discourse Approach*. Edition 1st Edition. First Published 2024. eBook Published 29 August 2024. Pub. Location London, Imprint Routledge, pages 186, ISBN 9781003390152, <https://doi.org/10.4324/9781003390152>
2. Hölsgens, Sander, de Wildt, Saskia & Witschge, Tamara (2020). «Towards an Experientialist Understanding of Journalism: Exploring Arts-based Research for Journalism Studies». *Journalism Studies. Volume 21, Issue 7: Meeting a Digital Demand: Advancing Methodological Knowledge in Journalism Studies*. P. 928-946. Published online: 13 May 2020. <https://doi.org/10.1080/1461670X.2019.1703121>
3. Ekstrem, Mats, Patrona, Marianna (2024). Avtorytarnyi populizm i vyklyky v novynni zhurnalistytsi. Dyskursyvnyi pidkhid. Vydannia 1-e. Pereklad: Uliana Feniak, Olesia Zghoranets, Oleh Derevianko, Bohdan Sapielkin, Daria Kirvas ta Yuliia Burychka. Ru-kopys: osobystyi arkhiv M. Zhytariuka.
4. Navchalnyi plan pidhotovky bakalavra z haluzi znan 06 za spetsialnistiu 061 – Zhurnalistyka OPP Zhurnalistyka (2024). https://journ.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/09/2024_Navchalnyy_plan_bakalavry_denna_forma.pdf
5. Navchalnyi plan pidhotovky bakalavra z haluzi znan 06 za spetsialnistiu 061 – Zhurnalistyka OPP Mizhnarodna zhurnalistyka (2024). https://journ.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/09/2024_Navchalnyy_plan_bakalavry_mizhnarodna_denna_forma.pdf
6. OPP Zhurnalistyka (2024). LNU im. I. Franka. <https://journ.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/09/OPP-ZHurnalistyka-bakalavr-2024-.pdf>
7. OPP Mizhnarodna zhurnalistyka (2024). LNU im. I. Franka. <https://journ.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/09/OPP-Mizhn-zhurn-2024-B-sayt.pdf>
8. Peremozhets Vseukrainskoho shekspirivskoho konkursu (2025). Storinka fakultetu zhurnalistyky LNU im. I. Franka. <https://journ.lnu.edu.ua/news/peremozhets-vseu-kraiskoho-shekspirivskoho-konkursu>
9. Standart vyshchoi osvity pershoho (bakalavrskoho) rivnia. Spetsialnist 061 – Zhurnalistyka (2019). Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy 20.06.2019 r. № 864. <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/061-Zhurnalistyka-bakalavr.28.07-1.pdf>
10. Storinka kafedry zarubizhnoi presy ta informatsii LNU im. I. Franka <https://journ.lnu.edu.ua/departament/kafedra-zarubizhnoi-presy-ta-informatsiji>
11. Kholshens, Sander, de Vildt, Saskia de i Vitshhe, Tamara (2024). Do eksperymentalnoho rozuminnia zhurnalistyky: doslidzhennia na osnovi mystetstva dlia zhurnalistykoznavstva. Pereklad Anny Filimonovoi. https://journ.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2014/11/Do_eksperymentalnoho_rozuminnia_zhurnalistyky_09-2024.pdf

TRANSLATION OF SCIENTIFIC LITERATURE ON JOURNALISM AS A TYPE OF SCIENTIFIC WORK FOR JOURNALISM STUDENTS

Marian Zhytariuk

*Ivan Franko National University of Lviv,
General Chuprynka street, 49, 79044, Lviv, Ukraine,
e-mail: maryan.zhytaryuk@lnu.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0002-5690-5701>*

The publication discusses one of the forms of organizing scientific work for students of the Faculty of Journalism, in particular, at the Department of Foreign Press and Information of the Ivan Franko National University of Lviv. We mean the processing of new English-language literature, its adaptation and translation into Ukrainian. As part of laboratory classes on the course “Journalistic Skills”, third-year students of the EPP “Journalism” (Uliana Fenyak, Olesia Zhoranets, Oleg Derevianko, Bohdan Sapielkin, Daria Kirvas and Yuliia Burychka) translated the book by Mats Ekström and Marianna Patrona “Authoritarian Populism and the Challenges of News Journalism. A Discursive Approach” (2024, London, 186 p.). Anna Filimonova, a first-year student of the EPP “International Journalism”, as part of her studies of the discipline “Fundamentals of International Journalism”, translated the article “Towards an Experimental Understanding of Journalism: Art-Based Research for Journalism Studies” (authors – Sander Hölsgens, Saskia de Wildt and Tamara Witschge).

Scientific methods of information search (search for documents, text), scientific systematization of the collected material (formation of book lists), methods of scientific text translation, generalization and conceptualization were applied.

The Faculty of Journalism has a lot of capable and performing, intelligent and talented, higher education applicants. Proper interest and motivation allows to get a positive result that is useful for others, without appropriating other people’s texts. This practice can be applied more widely within the educational programs in journalism of Franko University and in similar educational programs in other higher educational institutions.

Keywords: student research, teacher research, news journalism, new English-language journalism literature, authoritarian populism in the media, experimental understanding of journalism through art.